

Ekspertgruppen om dataetik

Baggrund

Digitalisering og dataanvendelse rummer et stort potentiale for vækst og innovation, og giver mulighed for at udvikle nye tjenester og produkter, der ikke tidligere er set.

Samtidig stiller brugen af digitale løsninger og data os over for en række etiske dilemmaer, fx i forhold til privatlivets fred, gennemsigtighed og ansvar ved brug af algoritmer. På samme måde rejser det spørgsmål om ejerskab og adgang til big data. Hvis potentialet skal indfries, forudsætter det derfor, at der i samfundet er tillid til, at de nye teknologier og data anvendes på en ansvarlig måde.

Med strategi for Danmarks digitale vækst har regeringen sat dataetik på dagsordenen og lagt op til, at der skal laves anbefalinger for dataetik.

Dataetik er et tema, som er blevet centralt som følge af de nye teknologier og store mængder data. Hverken nationalt eller internationalt er der etableret en fælles forståelse af, hvad dataetik indebærer, eller hvordan der kan fremmes en mere ansvarlig anvendelse af teknologi og data.

Samtidig er der en tendens til, at forbrugerne vælger ”gratis” tjenester, selvom de har betænkeligheder ved at betale med deres data, ligesom tilgængelige alternative løsninger med bedre databeskyttelse umiddelbart ikke har vundet udbredelse.

I forhold til persondata findes der allerede regler, der tager sigte på at beskytte borgernes privatliv. Fra den 25. maj 2018 finder reglerne i den nye databeskyttelsesforordning anvendelse i Danmark og i resten af EU. Arbejdet med dataetik vil skulle tage højde for denne regulering. Det bemærkes i den forbindelse, at der også i regeringen arbejdes på en samlet strategi for beskyttelsen af danskernes personoplysninger. Denne strategi forventes færdig i foråret 2018.

Dataetik er også relevant for offentlige myndigheders anvendelse af data. Særligt set i lyset af regeringens sammenhængsreform, hvor ambitionen bl.a. er, at den offentlige sektor i højere grad skal bindes sammen digitalt. I regi af arbejdet med sammenhængsreformen samt den fællesoffentlige

digitaliseringsstrategi arbejdes der allerede på tiltag, der skal sikre ansvarlig anvendelse af data i det offentlige. Endvidere har regeringen og KL besluttet, at de sammen vil udarbejde et sæt dataetiske principper for anvendelsen af persondata på folkeskoleområdet, henset til at den øgede anvendelse af data på området skærper behovet for tryghed hos både skoler, lærere, elever og forældre om, hvordan data håndteres. Principperne forventes klar i foråret 2018.

Sundhedsområdet er herudover et af de områder, hvor der har været et særligt fokus på potentialerne i anvendelse af data. Regeringen har sammen med Folketingets partier indgået en politisk aftale, ”Bedre sundhed gennem moderne og sikker brug af data”, om syv principper for moderne og sikker brug af offentlige sundhedsdata, der er pejlemærker for udviklingen af sundhedsdataområdet. Principperne har blandt andet fokus på datasikkerhed, patientsikkerhed og sammenhæng, kvalitet og udvikling samt åbenhed og gennemsigtighed. Med udgangspunkt i principperne skal der arbejdes på at etablere og udbygge data- og forskningsinfrastrukturer, der muliggør en aktiv anvendelse af sundhedsdata på sikker vis, uden at den enkelte borgeres identitet bliver kompromitteret. Det skal bidrage til, at potentialerne i sundhedsdata til at forbedre og innovere sundhedsvæsenet realiseres. Sundhedsdata vil indgå som et tema i ekspertgruppens arbejde.

Disruptionrådet har d. 12.-13. marts 2018 haft en første drøftelse af temaet dataetik med henblik på udarbejdelsen af anbefalinger for ansvarlig og bæredygtig anvendelse af data i virksomheder. Drøftelsen berørte en række emner og udfordringer i forbindelse med dataetik og ansvarlig dataanvendelse, herunder dilemmaer inden for life science, det offentliges anvendelse af data samt muligheden for, at dataetik – med inspiration fra CSR-arbejdet – bliver en konkurrenceparameter for danske virksomheder.

Ekspertgruppens opgave

Erhvervsministeren har i forbindelse med drøftelsen i Disruptionrådet nedsat en ekspertgruppe om dataetik.

Ekspertgruppen skal udarbejde en rapport med anbefalinger, der kan bidrage til ansvarlig og bæredygtig anvendelse af data.

Det skal medvirke til at indfri potentialet ved digitalisering og dataanvendelse ved at sikre borgeres og virksomheders tillid til, at data anvendes på en ansvarlig måde.

Arbejdet i ekspertgruppen skal primært fokusere på, hvordan *virksomheder* kan håndtere de etiske udfordringer, der er forbundet med brugen af data og nye digitale forretningsmodeller, der konstant er under udvikling.

Ekspertgruppen skal som en del af arbejdet bl.a. se på:

- Udfordringer og dilemmaer, der skal adresseres gennem dataetiske anbefalinger.
- Erfaringer fra andre relevante lande samt internationale organisationer, herunder EU.
- Temaer og værdier som et sæt dataetiske anbefalinger skal favne.
- Tværgående principper, som kan viderebearbejdes i de enkelte virksomheder og erhverv mhp. at fastlægge mere specifikke principper.
- Tiltag, der kan skabe øget efterspørgsel efter dataetik hos forbrugerne.
- Mulige tiltag, der kan styrke virksomheders ansvarlige anvendelse af data, eksempelvis via regulering eller internationale standarder.
- Områder, hvor dataetik er mest relevant, og hvor de etiske dilemmaer er størst, fx sundhedsområdet.
- Forslag til det videre arbejde med dataetik såvel nationalt som internationalt, som kan indgå i regeringens opfølgning på anbefalingerne.

Anbefalingerne forventes også at skulle bidrage til en bredere debat i samfundet om dataetik og tjene som inspiration for virksomheder, der arbejder med privacy, gennemsigtighed ift. data og problemstillinger omkring ejerskab af data, som en del af deres strategi og forretningsmodel. Dataetiske anbefalinger kan således være med til at understøtte udbuddet og efterspørgslen efter en anden og mere åben tilgang til data, hvor fx forbrugerne har mere kontrol over egne data, og hvor der er øget gennemsigtighed med virksomhedernes håndtering og anvendelse af data. Anbefalingerne om dataetik kan herudover – med inspiration fra de danske erfaringer med at sætte CSR på den internationale dagsorden – være med til at understøtte, at Danmark sætter sit præg på den internationale debat om dataetik.

Organisering og proces

Ekspertgruppen, som er nedsat af erhvervsministeren, er sammensat af repræsentanter med kompetencer inden for dataetik, teknologianvendelse, virksomhedsledelse m.m., samt relevante medlemmer fra Disruptionrådet.

Ekspertgruppens medlemmer er:

- Christiane Vejlø (formand), CEO Elektronista
- Gregers Wedell-Wedellsborg, adm. direktør Matas
- Pernille Erenbjerg, adm. direktør TDC
- Erik David Johnson, IT-konsulent og manager Netcompany
- Steen Rasmussen, professor SDU
- Thomas Madsen-Mygdal, CEO TwentyThree
- Thomas Damkjær Petersen, formand IDA
- Gry Hasselbalch, medstifter af tænketanken DataEthics

- Henrik Iskov Christensen, professor og direktør for institut for Contextual Robotics, UC San Diego
- Mikkel Holm Sørensen, direktør /KL.7
- Morten Primdahl, medstifter Zendesk
- Alice Borgen, Country Manager IBM – Watson, IoT

Ekspertgruppen sekretariatsbetjenes af Erhvervsministeriet med inddragelse af en tværministeriel arbejdsgruppe bestående af Sundhedsministeriet, Undervisningsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Justitsministeriet, Udenrigsministeriet og Finansministeriet. Ekspertgruppen kan inddrage øvrige eksperter på konkrete områder.

Ekspertgruppen skal aflevere rapporten med anbefalinger ultimo 2018. Udkast til rapport skal drøftes på Disruptionrådets møde d. 12.-13. september 2018 med henblik på, at rådet kan give deres input til anbefalingerne.